

Motivation factors for the Hungarian veterinary students' carrier choice between 2016 and 2020

L. Szücs
K. Bárdos
M. Máté
L. Ózsvári*

Állatorvostudományi Egyetem,
Gazdaságtudományi és
Biostatistikai Intézet,
Törvényszéki Állatorvostani
és Gazdaságtudományi Tanszék,
H-1078 Budapest, István utca 2.

*e-mail: ozsvari.laszlo@univet.hu

A magyarországi állatorvostan-hallgatók pályaválasztásának motivációs tényezői 2016 és 2020 között

Szücs Laura, Bárdos Krisztina, Máté Marietta, Ózsvári László*

ÖSSZEFOGLALÁS

A szerzők kutatásának célja az volt, hogy felmérjék az állatorvostan-hallgatók pályaválasztásának motivációs tényezőit, így nagyobb eséllyel tudjuk feltölteni a szakterületi hiányokat is. A felmérés alapját képző kérdőívet a 2016 és 2020 között az Állatorvostudományi Egyetem állatorvos szakára, magyar nyelvű képzésre beiratkozó 548 hallgató töltötte ki. Az állatorvosdoktor szakot mindegyik hallgató első helyen jelölte meg, 73,9%-uk nő volt és a többségük kisebb városokból és Budapestről származott. A pályaválasztásnál a legtöbbit az elhelyezkedési esélyek, a szakma presztízse és a gyakorlatorientált képzések számítottak, de szintén fontos volt a hallgatói élet és az intézmény hírneve.

SUMMARY

Background: Over the last few decades students' expectations towards higher education, including the veterinary studies, have changed significantly. Understanding students' motivations is a prerequisite for adapting to these changes and helping them with career orientation, especially with the alarming shortages in certain veterinary fields.

Objectives: The aim of our research was to survey the motivational factors of veterinary students' career choice.

Materials and Methods: The present study is based on a questionnaire which was completed by 548 first-year students being enrolled into the Hungarian veterinary medicine course of the University of Veterinary Medicine Budapest (UVMB) between 2016 and 2020.

Results and Discussion: All vet students applied for admission to UVMB as their first choice. The gender ratio did not change significantly over the surveyed years and 73.9% of the respondents were women. Most students started the university within 1-2 years after high school graduation, with an average age of 19.8 years, and came from Budapest and Pest County (altogether 41.8%). Vast majority of the enrolled students was from different urban areas (33.8% from smaller towns, 24.5% from Budapest and 20.8% from county seats) and only 20.8% came from rural circumstances. The most important motivational factors for veterinary education were job prospects, the prestige of profession and the practice-oriented courses, but student life and the good reputation of UVMB were also important. The motivational factors slightly differed between men and women. As regards to the information channels about the vet education and the admission process, almost all vet students visited the governmental and university websites, and they were mostly satisfied with their information content. The university publications, the UVMB Open Day and the educational exhibition were also preferred, but less than half of the respondents visited the latter two. Communication via landline telephone and high school career days were the least preferred ways of information collection.

OKTATÁS

Az egyes életkorokban különbözően gondolkodnak a pályaválasztásról a diákok és ugyan a motiváló tényezők nem változnak, azok fontossági sorrendje és súlya igen. Kimutatták, hogy szignifikáns összefüggés van a diákok motiváltsága, ill. kockázatvállalása és a szakmaválasztásuk között, így a jobban motivált diákok jobb munkára, karrierre vágnak, és inkább hajlandóak megkockáztatni a bukást az álommunkáért cserébe, mint kevésbé motivált társaik [1].

Szignifikáns összefüggés van a diákok motiváltsága, ill. kockázatvállalási hajlama és a szakmaválasztásuk között

A motiváló tényezők lehetnek belső (intrinsic) és külső (extrinsic) faktorok. Belső motiváló tényezők, a teljesség igénye nélkül: igény az önmegvalósításra, személyes fejlődésre; tapasztalat, tudás szerzése; kockázatvállalási hajlam; hobbik; múltbéli tapasztalatok [2]. A belső motiváló tényezők összhangban vannak az egyén intellektuális szükségleteivel: tudni, elérni, ingergazdag környezetben élni, tartozni más, számunkra fontos emberekhez, közösségekhez [3]. Tipikus külső motiváló tényezők a szakma munkaerőpiaci helyzete, társadalmi státusz; munkabiztonság; várható jövedelem (a kezdőfizetésnek is nagy jelentősége van, mivel sokaknak még a diákhitelüket is vissza kell fizetni); család, barátok, példaképek; vagy éppen a szociális nyomás, a társadalom elvárásai [2, 4].

Ezen kívül figyelembe kell még venni a velünk született pályaalakmassági tényezőket is [5], ezek gyakorlatilag személyiségjegyek, amelyek meghatározzák hogy mit szeretünk, miben vagyunk jók. Szintén fontos még az önbizalom, a saját magunkba vetett hitünk, önmagunkkal szembeni, ill. a környezetünk elvárásai. Ha ez utóbbi két tényező legalább részben nem fedi egymást, akkor az illető hajlamos feladni a vágyait a környezete támogatásáért cserébe [5]. CAKE és MANSFIELD szerint, ha ismerjük a diákot motiváló tényezőket akkor képesek vagyunk megjósolni a későbbi mentális jólétét, de következtethetünk a pályaelhagyás és kiégés esélyeire is [3].

Az állatorvosi egyetemekre csak egy viszonylag szűk rétegből jelentkeznek diákok

Világszinten egyre nagyobb probléma, hogy az állatorvosi egyetemekre csak egy viszonylag szűk rétegből jelentkeznek diákok, és még közülük is viszonylag keveset vesznek fel. Ráadásul a jelentős képzési díjak, a középiskolai felkészítő oktatás szükséges színvonala még tovább csökkenti a jelentkezők körét [6]. Szintén nem az állatorvosi szakra potenciális felvételizők bázisa szélesítésének kedveznek azok a vélekedések, miszerint állatorvosi képzésre bekerülni nagyon nehéz (természetesen a képzés színvonalának fenntartása megkövetel egy belépési tudásszintet), azonban sok diák a valóságnál sokkal rosszabbnak ítéli meg sikeres emelt szintű érettségi esélyét, így meg sem próbálják a felvételit, biztosan elkerülve a kudarcot [6–8]. Az Egyesült Királyságban 2009-ben a munkaképes állatorvosok 99%-át a hivatásában foglalkoztatták, ennek ellenére azon középiskolások közül, akik kacérkodtak az állatorvosi tanulmányok gondolatával, sokan nem adták be a jelentkezésüket attól való félelmükben, hogy később majd nem találnak az állatorvosi diplomájukkal munkát. Mások attól tartottak, hogy ha egyszer elkezdi a képzést, de valamilyen okból váltanának, nagyon nehéz dolguk lenne. Igaz, a legtöbben nem voltak tisztában az állatorvosi szakma összes szakterületével, sokan csak a kisállatgyógyász állatorvosokat ismerték [6]. Mások szülői vagy tanári nyomásra döntöttek más egyetemi szak mellett, ők általában a humán orvosi vonalon tanultak tovább [6, 7].

ANYAG ÉS MÓDSZER

A szerzők célja az volt, hogy felmérjék az Egyetemre beiratkozott magyar nyelvű hallgatók pályaválasztásának motivációs tényezőit

Jelen kutatásunk célja az volt, hogy megismerjük a budapesti Állatorvostudományi Egyetemre beiratkozott magyar nyelvű állatorvostan-hallgatók pályaválasztásának motivációs tényezőit.

A kutatás alapját képező felmérést 2016 és 2020 között végeztük. A papír alapú, 13 kérdést tartalmazó kérdőívet az Állatorvostudományi Egyetem állatorvosi sza-

kára beiratkozó, első éves hallgatók töltötték ki. A kérdőív kérdéseket tartalmazott a kitöltők szocio-demográfiai adatairól és jelentkezésük körülményeiről. Ezek után 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán kellett értékelniük a motivációjukat a szak-, ill. intézményválasztásra, továbbá az állatorvosképzéssel és a felvételeivel kapcsolatos információ forrásokra vonatkozóan. A kérdőív kitöltése 10–12 percet vett igénybe. A kapott válaszokat digitalizáltuk és Microsoft Excel™ programmal dolgoztuk fel.

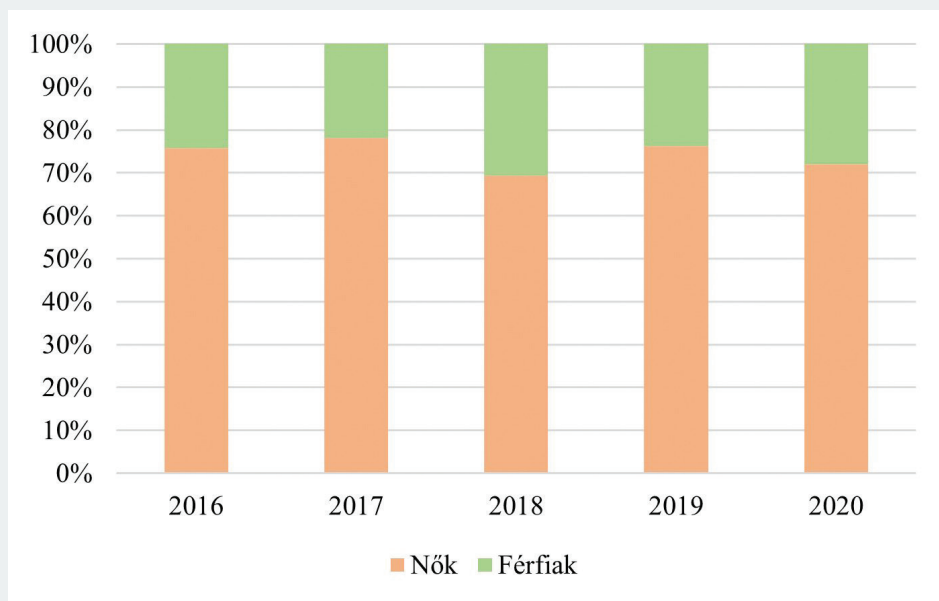
EREDMÉNYEK

A 2016 és 2020 között beiratkozott 548 hallgató 73,9%-a nő, 26,1%-a pedig férfi volt

Az Állatorvostudományi Egyetemen 2016 és 2020 között összesen 548 első éves hallgató kezdte meg tanulmányait a magyar nyelvű állatorvosképzésen és töltötte ki a kérdőívet. A beiratkozott hallgatók 73,9%-a nő (405 fő), 26,1%-a pedig férfi (143 fő) volt. A vizsgált öt éves periódus alatt a tanulmányaikat megkezdő női állatorvosok aránya 69,4% és 78,2% között változott (1. ábra). Mind a női, mind a férfi állatorvostan-hallgatók kb. azonos arányban (41,8%, ill. 41,4%) érkeztek az ország központi régióiból (Budapest és Pest megye).

1. ÁBRA. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók nemi megoszlása 2016 és 2020 között (n = 548)

FIGURE 1. Distribution of first year vet students by gender enrolled in Hungarian veterinary medicine course between 2016 and 2020 (n = 548)

Az Állatorvostudományi Egyetemen magyar nyelven tanuló hallgatók mindösszesen 1,3%-a érkezett külföldről 2016 és 2020 között. Közülük a legtöbben Szlovákiából (4 fő), ezen kívül egy-egy fő érkezett Romániából, Vietnámból és Angolából is. A beiratkozott hallgatók 33,8%-a nem megyei jogú (kisebb) városokból, 24,5%-a Budapestről, 20,8–20,8%-a pedig megyei jogú városokból és községekből került be az egyetemre (2. ábra).

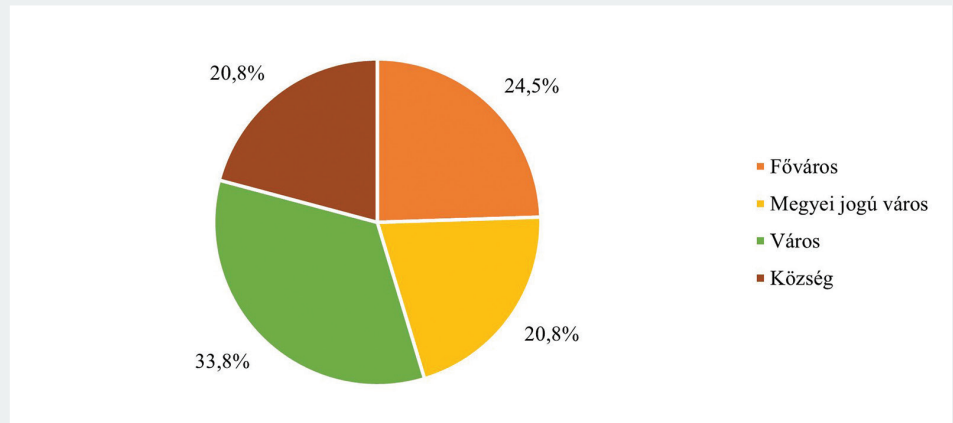
A beiratkozott hallgatók Magyarországon belüli földrajzi megoszlását tekintve, Budapestről és Pest vármegyéből érkezett a legtöbb diák (24,6%, ill. 17,2%, összesen 41,8%), az ország többi része pedig lényegesen lemaradva követte őket (3. ábra). A diákok összesen 58,2%-a fővároson és a központi régió kívüli vármegyéből érkezett: a legtöbben Győr-Moson-Sopron vármegyéből (6,5%) a legkevesebben Zala vármegyéből (1,7%). Ezek az adatok megerősítik azt a feltételezést, hogy állatorvosképzésre elsősorban a fővárosban, ill. környékén élő és középiskolába járó, így valószínűleg jobb oktatásban részesülő hallgatókat veszik fel.

A frissen beiratkozott állatorvostan-hallgatók átlagéletkora 19,8 év volt, a legfiatalabb beiratkozott hallgató 18, a legidősebb 36 éves volt. A nemeket vizsgálva, nem találtunk jelentős különbséget, hogy milyen idős korban kezdték meg a

Budapestről és Pest vármegyéből érkezett a legtöbb diák

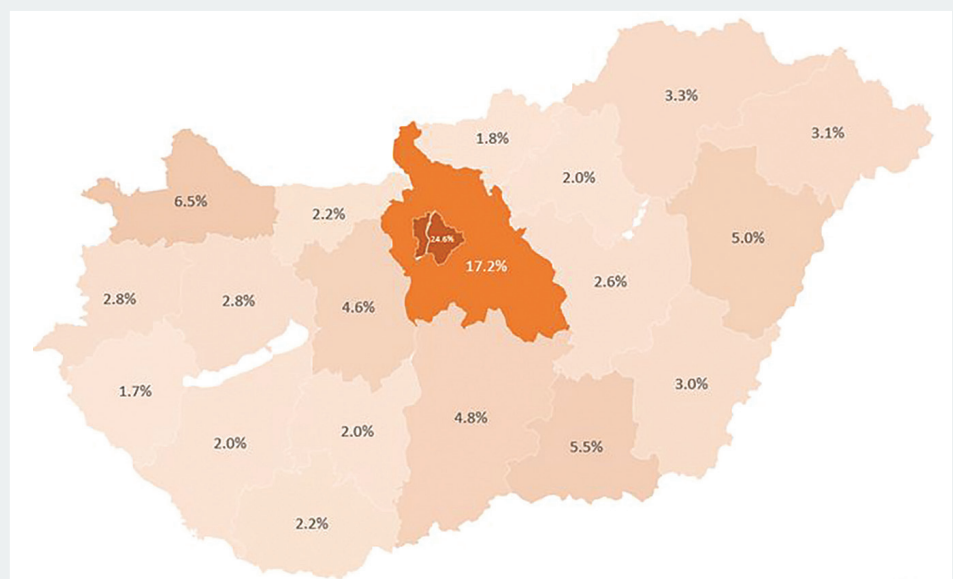
2. ÁBRA. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók megoszlása lakóhely szerint 2016 és 2020 között (n = 547)

FIGURE 2. Distribution of first year students enrolled in Hungarian-language veterinary education by place of residence between 2016 and 2020 (n = 547)

3. ÁBRA. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók megoszlása vármegyék szerint 2016 és 2020 között (n = 538)

FIGURE 3. Distribution of first year students enrolled in Hungarian-language veterinary education by county between 2016 and 2020 (n = 538)

hallgatók állatorvosi tanulmányaikat: a nők átlagosan 19,9 évesen, míg a férfiak 19,6 évesen iratkoztak be az Állatorvostudományi Egyetemre. Ezen eredmény alapján azt a következtetést szűrhetjük le, hogy a legtöbb diák rögtön érettségi után, esetleg egy-két év kihagyással már az egyetemünkön folytatja tanulmányait.

ÁLLATORVOSI SZAKVÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

A 2016 és 2020 között felvett diákok 100%-a első helyen jelölte meg intézményünk állatorvosképzését, közülük 540 hallgató (99,1%) államilag finanszírozott képzési formára jelentkezett, és csak 0,9% választotta az önköltséges formát, akik közül mindenki fővárosi volt.

A kérdőívet kitöltők Likert-skálán értékelték a szakválasztási motivációikat (ahol az 1: "egyáltalán nem tartom fontosnak", 5: "nagyon fontosnak tartom" értéknek felel meg) és a legfontosabbnak a munkaerőpiacon való elhelyezkedési lehetőségeket tartották (4,36), ezt követte a szakma presztízse (4,08). A legkevésbé az egyetemi tanulmányok nehézsége (1,98) motiválta a diákokat a szakválasztásban, ezzel is utalva arra, hogy sokan már a tanulmányaik megkezdése előtt is igen elhivatottak választott foglalkozásuk iránt (4. ábra).

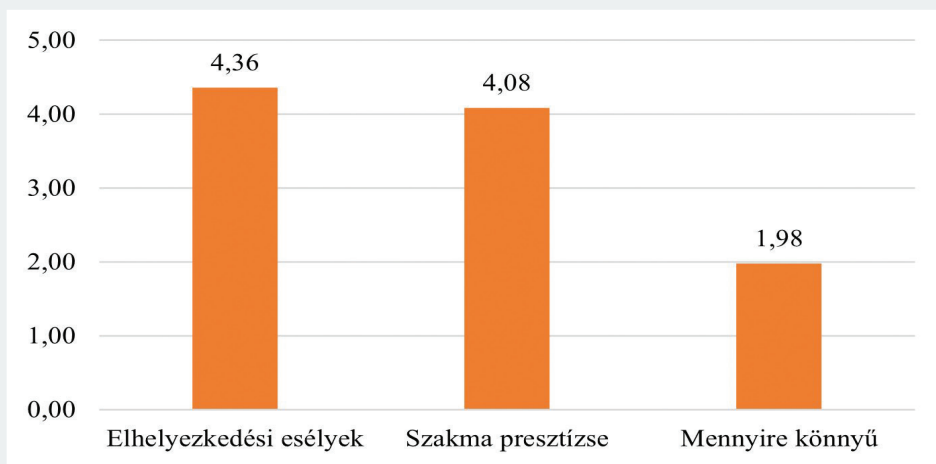
EGYETEMVÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Felmérésünkben azt is vizsgáltuk, hogy milyen okokból választják a diákok a budapesti Állatorvostudományi Egyetemet; 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán kel-

A 2016 és 2020 között felvett diákok 100%-a első helyen jelölte meg intézményünk állatorvosképzését

4. ÁBRA. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók szakválasztását befolyásoló tényezők 2016 és 2020 között (n = 539)

FIGURE 4. Motivational factors of the specialisation choice of first year students enrolled in Hungarian-language veterinary education between 2016 and 2020 (n = 539)

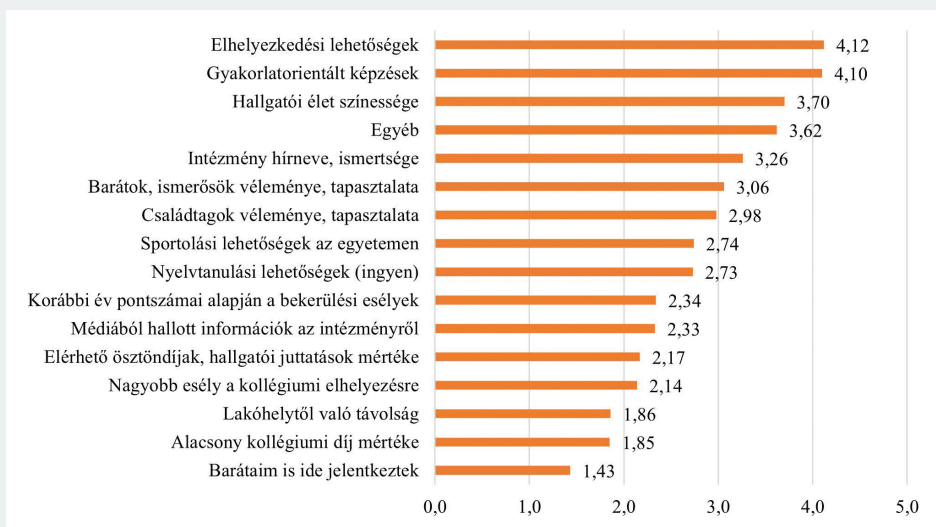
Megjegyzés: 1-től 5-ig terjedő Likert-skála, ahol 1: "egyáltalán nem tartom fontosnak", 5: "nagyon fontosnak tartom"

Szakválasztáskor leginkább a munkaerőpiacon való elhelyezkedési esélyeiket vették figyelembe a diákok

lett értékelniük a motivációikat, ahol 1: "egyáltalán nem befolyásolt", 5: "nagyon befolyásolt" értéket jelentette. Ismételten a munkaerőpiaci lehetőségek vezették a listát (4,12), a második helyre pedig a gyakorlatorientált képzések kerültek (4,10), de fontos volt a hallgatók számára az egyetemi élet, a közösség (3,70) is. A felsoroltakon kívüli, ún. „egyéb” motivációk is jelentősen befolyásolták a hallgatók egyetemválasztását (3,62), amely – a válaszadók által szabadon megfogalmazott – motivációkat a következő főbb csoportokba tudtuk besorolni: "gyermekkori álmom/életcélom, hogy állatorvos legyek" (10 fő), "szeretem az állatokat" (8 fő), "elhivatott vagyok a szakma iránt" (6 fő), "ez az egyetlen állatorvosképzés Magyarországon" (6 fő), "kicsi egyetem, családi légkör" (6 fő). Az egyetem jó híre, elismertsége is sokaknak fontos volt (3,26). A kollégiumi lehetőségek a legtöbb hallgatónál nem befolyásolták a felvételi döntést, így a kollégiumi elhelyezés kiemelkedően nagy esélye 2,14, a kedvező kollégiumi díj pedig csak 1,85 pontot kapott. Tekintve, hogy Magyarországon más intézmény nem nyújt állatorvosi képzést, nem meglepő, hogy az egyetem lakóhelytől való távolsága sem számított jelentős érvnek (1,86). A legkevesebbet a hallgatók barátainak a pályaválasztása számított (1,43) (5. ábra). Az egyetemválasztást befolyásoló tényezőkben megfigyelhető volt némi

5. ÁBRA. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók egyetemválasztását befolyásoló tényezők 2016 és 2020 között (n = 546)

FIGURE 5. Motivational factors of the university choice of first year students enrolled in Hungarian-language veterinary education between 2016 and 2020 (n = 546)

Megjegyzés: 1-től 5-ig terjedő Likert-skála, ahol 1: "egyáltalán nem befolyásolt", 5: "nagyon befolyásolt"

eltérés a nemek között, jelentősebb különbség A „Barátok, ismerősök véleménye, tapasztalata”, a „Családtagok véleménye, tapasztalata” és az „Egyéb” befolyásoló tényezők tekintetében volt (táblázat).

TÁBLÁZAT. A magyar nyelvű állatorvosképzésre beiratkozott első éves hallgatók egyetemválasztását befolyásoló tényezők nemek szerinti bontásban 2016 és 2020 között (n = 546)

TABLE. Motivational factors of the university choice by gender of first year students enrolled in the Hungarian veterinary medicine course between 2016–2020 (n = 546)

Tényezők	Nők	Férfiak
Elhelyezkedési lehetőségek	4,06	4,27
Gyakorlatorientált képzések	4,11	4,06
Hallgatói élet színessége	3,66	3,79
Egyéb	3,46	3,95
Intézmény hírneve, ismertsége	3,20	3,26
Barátok, ismerősök véleménye, tapasztalata	2,95	3,37
Családtagok véleménye, tapasztalata	2,81	3,32
Sportolási lehetőségek az egyetemen	2,70	2,88
Nyelvtanulási lehetőségek (ingyen)	2,79	2,55
Korábbi év pontszámai alapján a bekerülési esélyek	2,37	2,26
Médiából hallott információk az intézményről	2,32	2,38
Elérhető ösztöndíjak, hallgatói juttatások mértéke	2,16	2,22
Nagyobb esély a kollégiumi elhelyezésre	2,08	2,28
Lakóhelytől való távolság	1,82	1,98
Alacsony kollégiumi díj mértéke	1,86	1,91
Barátaim is ide jelentkeztek	1,40	1,53

Megjegyzés: 1-től 5-ig terjedő Likert-skála, ahol 1: „egyáltalán nem befolyásolt”, 5: „nagyon befolyásolt”

**A legfontosabb
tájékoztató források
a honlapok voltak:
a Felvi.hu és az
Univet.hu**

TÁJÉKOZÓDÁSI FORRÁSOK

A felvételiző diákok különböző forrásokból tájékozódhatnak az állatorvosképzésről, valamint a felvételi eljárás menetéről és követelményeiről. A kérdőívet kitöltők ezen információ források hasznosságát Likert-skálán értékelték, ahol az 1: „egyáltalán nem volt hasznos”, 5: „nagyon hasznos volt” értéket jelentette, ezen kívül bejelölhették még a 0-t is, vagyis a „nem kértem tájékoztatást” lehetőséget is.

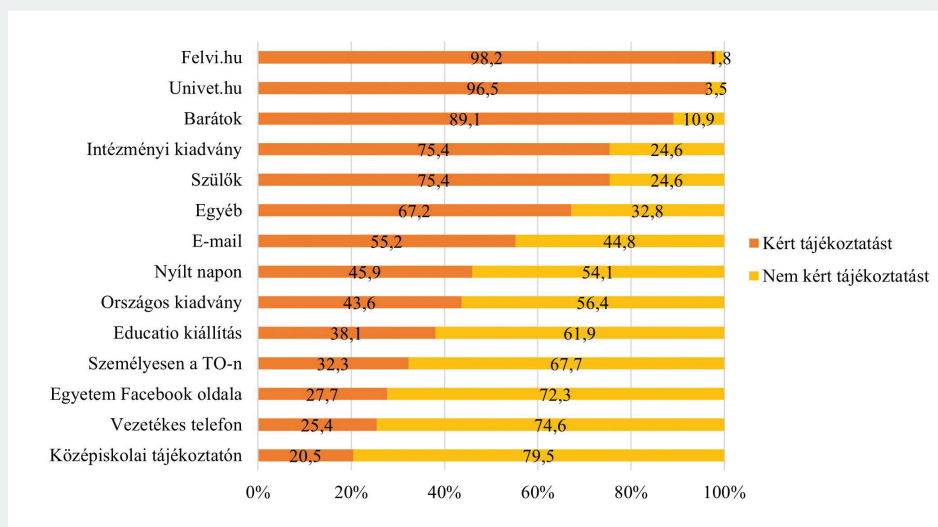
A legfontosabb tájékoztató források a honlapok voltak, a Felvi.hu és az Univet.hu honlapokat szinte minden kérdőívet kitöltő hallgató meglátogatta (98,2%, ill. 96,5%), és az ott talált információkkal többnyire meg is voltak vele elégedve (4,26, ill. 4,19). Sokan szereztek információt a barátaiktól is (89,1%), amiket inkább hasznosnak ítélték meg (3,84). A diákok 75,4%-a beszerzett valamilyen egyetemi kiadványt is, továbbá a szülőktől is sokan kérdeztek (75,4%), de ezek hasznosságát relatíve kisebbnek érezték a legtöbb információforráshoz képest (3,53, ill. 3,47). A diákok 67%-a informálódott a felsoroltakon kívüli egyéb forrásból, ezek hasznossága azonban nem érte el a legtöbb hivatalos forrásét (3,13). Az Állatorvostudományi Egyetem munkatársainál a válaszadók valamivel több, mint fele (55,2%) érdeklődött e-mailben a felvételi eljárásról, de a kapott válaszokat a leghasznosabbnak tartották az összes tájékoztató lehetőség közül (4,34). Bár az egyetemi nyílt napon és az Educatio kiállításon a válaszadóknak csak kevesebb, mint fele vett részt (45,9%, ill. 38,1%), akik ellátogattak a rendezvényekre, azok nagyon hasznosnak találták őket (4,25, ill. 4,05). A kérdőívet kitöltők 43,6%-a országos

kiadványokból is tájékozódott a továbbtanulással kapcsolatban, de ezek bizonyultak a legkevésbé hasznosnak (2,94). A legkevésbé telefonon érdeklődtek közvetlenül az egyetemi munkatársaktól (25,4%), ill. középiskolai tájékoztatókon informálódtak a továbbtanulási lehetőségekről (20,5%), és az itt kapott válaszokat közepesen hasznosnak ítélték meg (3,75, ill. 3,57) (6-7. ábra).

Felmértük a felvételiző diákokkal való kapcsolattartás legcélravezetőbb módjait is, a kitöltők 1-től 5-ig terjedő Likert-skálán (ahol 1: "egyáltalán nem jellemző rám, 5: "nagyon jellemző rám" értéket képviseli) értékelték az egyes kommunikációs

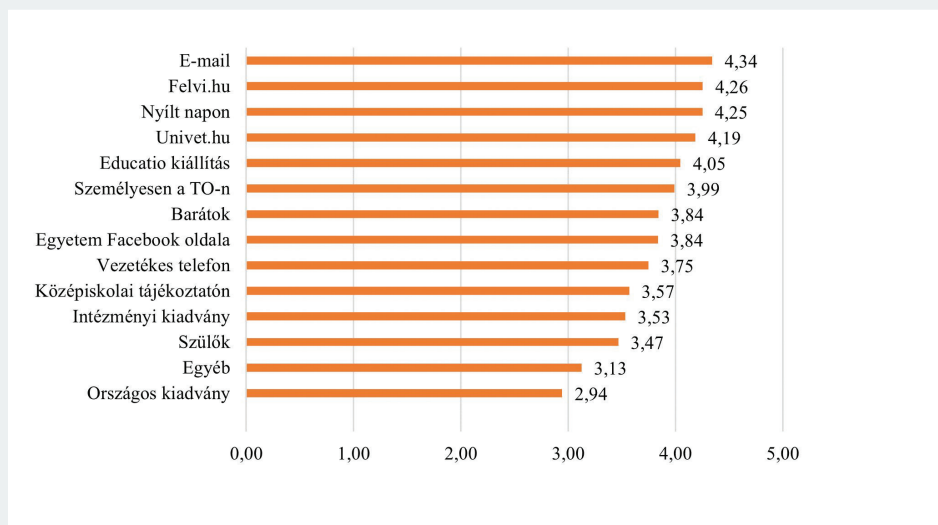
6. ÁBRA. A felvételizők tájékozódási forrásai (n = 547)

FIGURE 6. Information sources of university applicants (n = 547)

7. ÁBRA. A felvételizők elégedettsége a különböző tájékoztatási forrásokkal (n = 547)

FIGURE 7. Satisfaction of university applicants with the different sources of information (n = 547)

Megjegyzés: 1-től 5-ig terjedő Likert-skála, ahol 1: "egyáltalán nem volt elégedett", 5: "nagyon elégedett volt"

A legtöbb hallgató e-mailen kommunikál a legszívesebben, de a közösségi oldalakat is sokan preferálták

lehetőségeket. Az eredmények alapján a legtöbb hallgató e-mailen kommunikál a legszívesebben (3,49), de a közösségi oldalakat is sokan preferálták (3,47). A legtöbb diák rendszeresen használja az e-mail fiókját, mindössze 1,75-re értékelték az állítás ellenkezőjét.

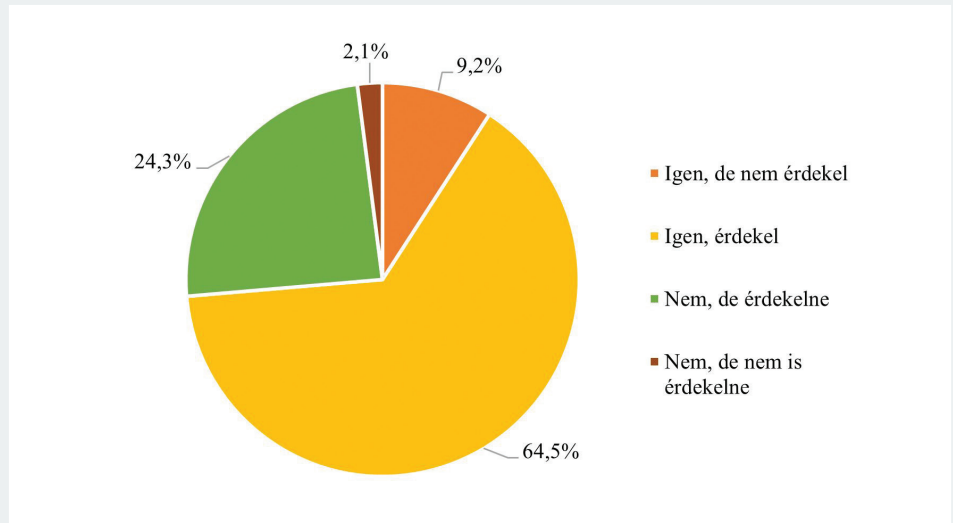
KÜLFÖLDI ÖSZTÖNDÍJ-LEHETŐSÉGEK

Az Állatorvostudományi Egyetemen elérhető ösztöndíjak minden évben sok hallgatónak nyújtanak nagyszerű lehetőséget ismereteik, tapasztalataik bőví-

tésére. A válaszadó hallgatók 73,7%-a hallott már az elérhető külföldi ösztöndíj-
lehetőségekről és a kitöltők 64,5%-a érdeklődik is irántuk. Ugyanakkor 24,3%-uk
nem hallott még róluk, de érdekelné őket. A diákok 9,2%-a hallott a lehetősé-
gekről, de nem érdekli őket, és a beiratkozó hallgatók mindössze 2,1%-a utasítja
el teljesen a lehetőséget; ők nem hallottak a külföldi ösztöndíjakról, de nem is
érdekli őket (8. ábra).

8. ÁBRA. Külföldi
ösztöndíjak ismertsége
(n = 535)

FIGURE 8. Awareness of
scholarships abroad
(n = 535)

MEGVITATÁS

AZ ÁLLATORVOSI PÁLYAVÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ FŐBB TÉNYEZŐK

Felmérésünk eredménye alapján az Állatorvostudományi Egyetem magyar nyelvű állatorvos képzésére felvételt nyert és beiratkozott hallgatók 100%-a első helyen jelölte meg intézményünk állatorvosképzését, és többen megfogalmazták, hogy gyermekkori álmuk/életcéljuk, hogy állatorvosok legyenek, ami összhangban van egyéb nemzetközi tanulmányok megállapításával, miszerint sokan el sem tudják képzelni, hogy bármi mással foglalkozzanak [9–11]. Franciaországban az állatorvosi egyetemekre jelentkezők 96%-a első helyen, kb. 25%-a pedig egyedülként jelölte meg a képzést [9]. Alapvetően elmondható, hogy ezt a hivatást inkább korán választják a diákok: általában már 14–16 éves koruk előtt eldöntik, hogy ebbe az irányba szeretnének továbbtanulni és a középiskolás diákok számára alapvető motivációs tényezőket az intellektuális kihívás, a tudat, hogy számít az állatorvos munkája, hogy jobba teheti a világot, jelenti igazán [3, 8, 10–12]. Egy ausztráliai felmérésben az állatorvostan-hallgatók 41%-át nagymértékben befolyásolta pályaválasztáskor, hogy társadalmilag hasznos munkát szeretnének végezni [3]. Ezek a belső motiváló tényezők megtalálhatók az orvosi pályát választó hallgatók körében is, akik szerint az orvosok társadalmi szükségessége és hasznossága nem kétséges, ráadásul valamilyen módon hatással lehetnek a betegek életére is [13].

Mind az állat-, mind a humánorvoslás gyógyító hivatás és sok diák vacillál e két pálya között. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a mérleg inkább a humán vonal felé billen, aminek okai elsősorban a pályaválasztási motivációkban keresendők [6–8]. Az Egyesült Királyságban középiskolások között végzett felmérés eredményei azt mutatták, hogy a legtöbb diák szerint állatorvosnak lenni együtt jár egy magas társadalmi státusszal, azonban ez még mindig elmarad a humánorvosokétól, bár egyesek szerint ez igazságtalan, mivel egy állatorvosnak sokoldalúbbnak kell lennie. Szerintük az állatorvoslásnak egyszerűen csak rosszabb a marketingje. Akik az orvosi és az állatorvosi pálya között hezitáltak, az állatorvosi mellett általá-

*A diákok általában
már 14–16 éves
koruk előtt eldöntik,
hogy állatorvosok
szeretnének lenni*

Az állatorvoslás inkább korán, míg a humán orvoslás inkább később választott szakma

Az állatorvosi tanulmányok választásában a legfontosabb az állatszeretet

A barátok, ismerősök, valamint a családtagok véleménye, tapasztalata is jelentősen befolyásolta a diákok pályaválasztását

ban az állatokkal való nagyobb szimpátiát, a humán orvoslás mellett a magasabb társadalmi státuszt és a szülői nyomást hozták fel támogató érvként [7].

Alapvetően elmondhatjuk, hogy a humán orvoslás relatíve később választott szakma: tipikusan 14-16 éves koruk után döntenek el a diákok, hogy orvosok szeretnének lenni [14-16]. Gyórfy és mtsainak felmérésében az orvostanhallgatók több mint fele (61%) a középiskolás éveik alatt döntött arról, hogy orvosi pályára megy tovább, főként a férfiak esetében (75%), amiben jelentős szerepet játszik, hogy esetükben ebben a korban a legfőbb motivációnak a természettudományos tárgyakat és az azokat oktató tanárokat tekinthetjük [17]. A tudásvágy általában a középiskolában, sokszor a jó tanárok hatására kialakult természettudományos érdeklődésként manifesztálódik [17-20] és nagy szükség is van rá, hiszen az orvosi képzési idő rendkívül hosszú, erre pedig még a rezidensi éveket is rá kell számolni mire valaki szakorvosnak mondhatja magát [13].

Az állatorvosi pályaválasztási motivációs faktorokat vizsgáló nemzetközi tanulmányok eredményei megegyeznek abban, hogy az állatorvosi tanulmányok választásában a legfontosabb az állatszeretet: a legtöbb diák legalább az élete során valamikor tartott állatot, jellemzően kutyát vagy macskát (75,5-99%) [9, 10, 12, 21], ill. állatokkal szeretnének dolgozni (81-98,9%) [3, 22]. Fontos szerepet játszott a pályaválasztásában az ember-állat kapcsolat, a kötődés, amit a felmérésünkben több magyar állatorvostan-hallgató is önállóan fő motivációs tényezőként fogalmazott meg („szeretem az állatokat”) [23].

Nemzetközi felmérések szerint nem elhanyagolható a tudásvágy sem a belső motivációs erők között: az ausztrál diákok egynegyede azért választotta az állatorvosi karriert mert úgy érezte, itt mindig új dolgokat tanulhat, de sokakat vonzott a problémamegoldás és a változatos munka is [3, 22]. Ezzel szemben a klasszikus altruisztikus motivációk (pl. beteg állatokon szeretnék segíteni) már sokkal kevésbé jellemzőek, és ezzel összefüggésben kevés külföldi diák jelölte meg célkitűzésként, hogy javítani szeretne az ember-állat kapcsolaton [3]. Ugyanakkor az is igaz, hogy ez az arány az egyetemi tanulmányok előrehaladtával csökken, ráadásul a haszonállat-orientációjú diákok körében valamivel kisebb, mint a kisállatokra szakosodott társaiknál, bár a már végzett állatorvosok nagyobb hangsúlyt fektetnének az ember-állat kapcsolat tanítására az egyetemen [23]. Ezzel szemben humánorvosi képzés esetén tipikus belső motivációként említhetjük az altruisztikus jellemvonásokat, azonban ennek a motiváló ereje ott is csökken [17]. Inkább az orvosi egyetemet kezdő, semmint befejező diákokra jellemző és míg a női hallgatóknál a tanulmányok előrehaladtával jellemzően stagnál, a férfiaknál inkább csökken a jelentősége [18, 24].

Az, hogy a 2016 és 2020 között beiratkozott magyar állatorvostan-hallgatók 100%-a első helyen jelölte meg a felvételi során ezt a képzést, továbbá többen szabadon megfogalmazták fő motivációs tényezőként, hogy „elhivatott vagyok a szakma iránt”, erős hivatástudatról tanúskodik. Ezzel kapcsolatban a nemzetközi tanulmányok vegyes képet mutatnak: volt olyan felmérés, amiben a „mindig is állatorvos szerettem volna lenni” állítást a hallgatók 79,6%-a érezte magára abszolút igaznak [22], azonban volt olyan minta is, ahol ez az arány mindössze 21% volt [3], ráadásul voltak olyanok is, akik kifejezetten elutasították ezt az állítást [11].

A hazai felmérésünkben a barátok, ismerősök, valamint a családtagok véleménye, tapasztalata elég jelentősen befolyásolta a diákok pályaválasztását. A családi befolyás csalóka tud lenni, az állatorvos ritkán elsődiplomás szakma [13, 25] bár a diplomás családból származó diákokat tipikusan jobban befolyásolja a rokonságuk [25]. A magyar orvostanhallgatók szülei körében szintén erősen felülreprezentáltak a diplomás, értelmiségi szülők; az orvos sem tipikus elsődiplomás hivatás, a családnak jelentős befolyásoló szerepe van [13, 18], hasonlóan az állatorvosi pályaválasztáshoz. Általában jellemző, hogy az értelmiségi családból származó diákok a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen, míg az alacsonyabb iskolázottságú

szülőkkel rendelkező társaik inkább vidéken, jellemzően Pécsen folytatják az orvosi tanulmányaikat. Ugyanez a tendencia megfigyelhető földrajzi eloszlás szerint is: a budapestiek inkább a fővárosban, a vidékiek pedig általában a hozzájuk legközelebb eső vidéki egyetemen tanulnak tovább [13]. Mivel Magyarországon egyetlen állatorvosképző intézmény van, így aki magyar nyelven szeretne állatorvosi tanulmányokat folytatni, csak Budapesten teheti meg, amit az egyetemválasztásnál több hallgató szabadon meg is fogalmazott befolyásoló tényezőként („ez az egyetlen állatorvosképzés Magyarországon”, „kicsi egyetem, családi légkör”). Emellett a motivációs tényezők között a budapesti Állatorvostudományi Egyetem hírneve, ismertsége és a hallgatói élet színessége szintén jelentős befolyásoló tényező volt a diákoknál. Ezzel szemben az egyetem lakóhelytől való távolsága és a kollégiumi lehetőségek a legtöbb hallgatónál nem gyakoroltak jelentős hatást a felvételi döntésre, így a kollégiumi elhelyezés kiemelkedően nagy esélye, továbbá a kedvező kollégiumi díjak kevésbé voltak fontos motiváló tényezők.

Az állatorvosokra beiratkozott magyar hallgatók esetében az egyik legfontosabb pályaválasztási motivációs tényező a gyakorlatorientált képzési lehetőség volt, amit alátámaszt számos nemzetközi felmérés egybehangzó eredménye arról, hogy az állatorvosi pályamodell általában komoly befolyással voltak a pályaválasztó diákokra. TOMLIN és MTSAI tanulmányában a diákok 40,5%-a számára volt meghatározó élmény az állatorvosnál tett látogatás [22], ugyanakkor többen ekkor döbbsentek rá, hogy nem szeretnének állatorvosok lenni [7]. Fontos tényező lehet még az ún. „job shadowing”, amikor a diákok végigkísérhetik az állatorvos néhány munkanapját, így realisabb képet kaphatnak az állatorvosi hivatásról, ill. tovább mélyíthetik az érdeklődésüket [26]. Akiknek volt erre lehetősége általában ennek hatására döntöttek el ténylegesen, hogy állatorvosok szeretnének lenni [7, 12].

A magyar állatorvostan-hallgatók pályaválasztásában meghatározó szerepet játszanak az elhelyezkedési lehetőségek és a szakmai presztízse, ami ellentétben áll a nyugat-európai és észak-amerikai felmérések eredményeivel, mert ott az olyan tipikusan külső motivációs faktorok, mint a magas társadalmi státusz és jó bérezés kevesebbet motivált [3, 22, 25]. Ugyanakkor az orvostanhallgatók külső motivációs tényezői közül a két legfontosabb szintén a biztos munkalehetőség és a szakma presztízse [18, 24]. A hazai állatorvostan-hallgatók pályaválasztásában az egyetemi tanulmányok nehézsége nem játszott jelentős szerepet, szemben az angliai diákokéval, akiknek a pályaválasztási szempontjai között fontos helyen szerepelt, hogy az általa kiszemelt képzést biztosító intézményekbe nehéz bekerülni és utána azt elvégezni [22]. Ráadásul Angliában a jelentős képzési díjak, az előkészítő oktatás szükséges színvonala még tovább csökkenti az állatorvosi fakultásokra jelentkezők körét [6]. Az állatorvosi tanulmányok képzési költsége Magyarországon is magas, ezért 2016 és 2020 között a beiratkozott első éves állatorvostan hallgatóknak csak 0,9%-a választotta az önköltséges formát, akik közül mindenki fővárosi volt.

ÁLLATORVOSI SZAKTERÜLET-VÁLASZTÁST BEFOLYÁSOLÓ TÉNYEZŐK

Az állatorvosok szakterület iránti érdeklődését és választását számos tényező befolyásolja. Fontosak a személyes okok, mint pl. a munka-magánélet egyensúlya, a munkaidő rugalmassága [27], hiszen hiába álma valakinek egy vidéki vegyes-praxis, ha ez nehezen egyeztethető össze egy nagycsaládos anya életmódjával.

A gyermekkori környezet sem elhanyagolható: gyakrabban választanak haszonállatos szakirányt azok a hallgatók, akik községekben, vagy kis lélekszámú városok környékén nevelkedtek [10, 28, 29], ami alighanem visszavezethető arra, hogy a haszonállatgyógyászat iránt már általában az egyetem előtt elköteleződnek [30]. Jelen felmérésünk szerint a 2016 és 2020 között magyar nyelvű állatorvos szakra beiratkozott első éves hallgatóknak csak 20,8%-a érkezett községekből, amely eredmény összhangban van korábbi angolszász felmérésekkel, ahol az állator-

Az egyik legfontosabb pályaválasztási motivációs tényező a gyakorlatorientált képzési lehetőség volt

Gyakrabban választanak haszonállatos szakirányt a községekből, vagy kis lélekszámú városok környékéről származók

vostan-hallgatók kis részének volt a környezetében mezőgazdasággal foglalkozó szakember [10, 22]. Ráadásul jellemzően kevés állatorvostan-hallgató szülei állatorvosok vagy foglalkoznak mezőgazdasággal, akik azonban mégis ilyen családi háttérrel rendelkeznek, gyakrabban említik a „családi befolyás”, ill. az „előzetes tapasztalat” motiváló tényezőket [9]. Egy franciaországi felmérés szerint a mezőgazdasággal foglalkozó családok gyerekei szignifikánsan többször választanak haszonállatos (35,7% vs. 8,7%), ill. vegyespraxist (75% vs. 40%) az állatorvostan-hallgatók átlagához képest. Mivel számos országban már régóta csökken a frissen végzett állatorvosok között azok aránya, akik gazdasági haszonállatokkal szeretnének foglalkozni, vagy a vegyespraxist választanák [9], ezért egyre komolyabb szakterületi hiányok várhatóak. Az orvosi hivatásban a családi befolyás, a szerepmodellek szintén erős befolyással bírnak a szakválasztásban [17, 31, 32]. Lengyelországban az egészségügyben dolgozó rokonokkal a válaszadók mindössze 17,4%-a rendelkezett [18], de ennél lényegesen fontosabb volt a személyes tapasztalat: sokan saját kórházi tartózkodásuk, vagy beteg családtagjuk ápolása során kezdtek érdeklődni az orvosi hivatás iránt [17, 24].

Az állatorvostan-hallgatók többsége tartott állatot gyerekkorában

Az eddigi nemzetközi kutatásokból az is egyértelműen kiderült, hogy az állatorvostan-hallgatók többsége tartott állatot gyerekkorában, és szakterület-választás szempontjából a kedvenceik faja viszont korántsem mindegy [10]. Akiknek csak kutyájuk, ill. macskájuk volt, erőteljesen húztak a kisállatpraxis felé és elutasították a haszonállat- és lópraxist (hét-szer nagyobb eséllyel választották a kisállatpraxist mint azok, akiknek volt más állatuk is, továbbá hatszor nagyobb eséllyel, ha nem vidékiek voltak). Akiknek volt lovuk, erősen vonzódtak a lovas praxis felé, és kevésbé erősen a haszonállat- és vegyes praxis felé, valamint jellemzően elutasították a kisállatpraxist, annak ellenére, hogy a legtöbb ilyen diáknak is volt kutyája, ill. macskája is (huszonegyszer nagyobb eséllyel választották a lovas praxist, mint azok, akinek nem volt lovuk, valamint nyolcszor nagyobb eséllyel, ha korábban éltek, dolgoztak gazdaságban). Akiknek volt haszonállatuk, erősen rokonszenveztek a haszonállat- és vegyes praxissal, kevésbé a lovas praxissal, és jellemzően elutasították a kisállatpraxist, hiába volt általában kutyájuk, ill. macskájuk is (tizenháromszor nagyobb eséllyel választották a haszonállatpraxist, mint akinek nem volt haszonállata, valamint hatszor nagyobb eséllyel, ha vidékiek voltak) [10].

A NEMEK KÖZTI ELTÉRÉSEK

A 2016 és 2020 között magyar nyelvű állatorvos szakra beiratkozott első éves hallgatók 73,9%-a volt nő

A 2016 és 2020 között magyar nyelvű állatorvos szakra beiratkozott első éves hallgatók 73,9%-a volt nő, ami összhangban van a korábbi magyarországi felmérés eredményeivel, miszerint a 3. évezred első évtizedére a magyar nyelvű állatorvostan-hallgatók kb. háromnegyede már nő volt [33]. A nemek arányának eltolódásával nincs egyedül az állatorvosi hivatás: a humán orvoslás is az elnőiesedő foglalkozások között van [17]. Ennek többek között oka lehet, hogy a nők tudatosabbak, hangsúlyosabbak náluk a belső motivációs tényezők, viszont általában nehezebb számukra a szakmai előrelépés, emiatt pedig gyakrabban szoronganak és kevésbé elégedettek [8, 19, 34].

A témában született nemzetközi kutatási eredmények azt mutatják, hogy a nők jobban odafigyelnek a munkakörnyezetükre, fontosabbak számukra az emberi kapcsolatok, a munkatársaik, pácienseik személyisége [5, 17]. Emellett a munkahelyüknek számos más tényezője is sokat nyom a latban: inkább a rugalmas, esetleg törzsidős állásokat keresik, hiszen sokszor nagyobb feladat számukra a munka-magánélet-család összeegyeztetése, mint a férfiaknak [5]. Szintén fontos számukra, hogy érdekes, változatos munkát végezzenek és hajlamosak inkább figyelembe venni a saját készségeiket, alkalmasságukat vagy alkalmatlanságukat az adott szakmára, mint férfi kollégáik [9, 17]. Mindezek mellett a nőknek inkább szokásuk érzelmi alapon dönteni, kifejezettebbek az

altruisztikus hajlamaik [5, 34] és többször céljuk, hogy az “álommunkájukat” szeretnék végezni, vagy azt remélik, hogy a szakmájuk a szenvedélyükké válik [2]. A belső motivációs tényezők túlsúlyával összhangban, a nők általában korábban elköteleződnek, jobban tudják, mit szeretnének csinálni, így általában kizárólagosabban választják az állatorvosi szakmát (ritkábban jelölnek meg más képzéseket a felvételi eljárás során), mint a férfiak [11, 19]. Az állatszereket és a saját állat is jellemzően inkább a nőket orientálja az állatorvoslás felé [11, 19, 22]. Sok nő igyekszik megtalálni az „álommunkáját”, így a nemzetközi tanulmányokban jellemzően többen jelölték a „mindig is állatorvos szerettem volna lenni” opciót, mint férfiak [9, 22]. Sokan az állatorvosnál tett látogatások alkalmával kezdtek komolyan érdeklődni a szakma iránt és a gyógyítás érzemesebb alapú megközelítése sokszor a hivatástudatot táplálja [19, 22]. Ehhez szintén kapcsolódik, hogy nem egy nő választotta az állatorvoslást azért, hogy az állatjólétet támogathassa [9, 10].

Ugyanakkor az eddigi nemzetközi felmérések eredményei szerint a férfiakra sokkal inkább jellemző a külső motivációs tényezők túlsúlya, köztük is a várható fizetése [2, 5, 11, 21, 22, 24]. Szintén jelentős külső motivációs tényező a társadalmi státusz, ehhez pedig szorosan kapcsolódik a külső elismertség és az egyetem presztízse (a választott szakra nehéz bekerülni, azt elvégezni), vagy az egyetemi élet színessége [9, 5, 11, 22]. Szintén sokaknak vágya az előrejutás, karrierépítés és a választott munkával járó egyéb előnyök [5, 17]. A férfiak belső motivációi szempontjából inkább a tudományos érdeklődés, a tudásvágy jellemző [17, 21, 22]. Mindkét nem számára egyformán fontos a szakmai kiválóság és a munka mellett rendelkezésre álló szabadidő mennyisége [5].

A férfiakra nagyobb hatással vannak a személyes tapasztalatok, ismeretségek

A felmérésünk eredménye azt mutatta, hogy pályaválasztásnál a férfiakra nagyobb hatással vannak a személyes tapasztalatok, ismeretségek, vagyis fontosabbak a barátok, ismerősök és családtagok véleménye, tapasztalata, mint a nők esetében, ami megegyezik más, hasonló felmérések eredményeivel, és így érthető válik, hogy a férfi állatorvos aspiránsok közül többeknek volt ismeretsége gyakorló állatorvossal, mint női hallgatótársaiknak [17, 21]. Továbbá talán ezen okkal, ill. a későbbi mentális éressel magyarázható, hogy a férfiaknál jóval nagyobb befolyással bírt egy-egy jó középiskolai (természettudományos tárgyat oktató) tanár, mint a nőknél, akik ekkorra már általában eldöntötték, hogy milyen irányba szeretnének továbbtanulni [22].

Bár a nők arányának növekedése az állatorvoslásban nemzetközi tendencia, de ez nem érinti egyformán a különböző szakterületeket, ráadásul sem a tulajdonosok, sem a kollégák nem tartják egyformán alkalmasnak a különböző szakterületekre a két nem képviselőit [33]. Az eddigi felmérések eredményei általánosságban azt mutatták, hogy a női állatorvostan-hallgatók szignifikánsan többször választják abszolút célként a lovas szakirányt, másodikként pedig az oktatást, mint a férfiak, ill. gyakrabban vesznek részt önkéntes programokban (pl. afrikai vadmentésben, génkonzervációs programokban) [9, 21]. Ugyanakkor a férfiak szignifikánsan többször választják a haszonállatos praxist, ill. a vegyes-praxist [9, 10, 21].

PÁLYAVÁLASZTÁST SEGÍTŐ TÁJÉKOZTATÁSI FORRÁSOK ÉS PROGRAMOK

Az érdeklődő diákok számos különböző forrásból tájékozódhatnak az állatorvos munkájáról, magáról az egyetemi képzésről, valamint a felvételi eljárás menetről és követelményeiről. Kutatásunk eredményei azt mutatták, hogy a diákok leghasznosabb tájékoztatói forrásai a digitális platformok (pl. egyetemi honlap, e-mail váltás közvetlenül az egyetemi munkatársakkal), valamint azok a rendezvények voltak, ahol személyesen tudtak találkozni az egyetemi munkatársakkal (pl. egyetemi nyílt nap, Educatio kiállítás). Viszonylag sokan szereztek információt az országos és egyetemi kiadványokból, valamint a hivatalos forrásokon

A diákok leghasznosabb tájékoztatói forrásai a digitális platformok

kívül a szülőktől és a barátoktól is, de az így szerzett információkkal voltak a diákok legkevésbé megelégedve. Ez az ún. egyéb, nem hivatalos tájékozási források esetében érthető is, de a kevésbé hasznosnak ítélt, hivatalos források esetében már nem, mivel elsődlegesen ezek feladata lenne a diákok pályaválasztását segíteni. A középiskolások közül ugyanis sokan nincsenek tisztában az egyes foglalkozások, hivatások valódi velejáróival, ami mind pozitív, mind negatív irányban igaz [4]. Részben ebből is következik, hogy a felsőoktatásba jelentkezőknél jelen van egyfajta önszelekció: amennyiben valaki kicsinek ítéli meg az esélyét, hogy egy adott intézménybe bekerülhet, inkább meg sem próbálja. Ennek a mérlegelésében nem csak a tanulmányi eredmények játszanak szerepet, hanem az adott diák társadalmi, gazdasági helyzete és a mikrokörnyezetének példái is [13]. Ezt még súlyosbíthatja, hogy néha a tanárok is túlbecsülik az állatorvosi felvételi és képzési követelményeket, és inkább más, könnyebben teljesíthetőnek tűnő karrierutat javasolnak a diákoknak, annak ellenére, hogy az eddigi tudományos felmérések már bebizonyították, hogy ha egy diák eldönti, hogy orvosi, ill. állatorvosi pályára készül, nekiáll keményebben tanulni [7, 8, 35]. Ezzel összefüggésben az Egyesült Királyságban azt a jelenséget is megfigyelték, hogy a fiatalabb generáció inkább érdeklődik az állatorvosi pálya iránt, azonban az idő előrehaladtával ezeknek a diákoknak a száma lecsökken, szemben pl. a humán orvosi pálya iránt érdeklődőkével [7]. Ezért nagyon törekednek arra, hogy ha egy középiskolás diák már eldöntötte, hogy állatorvos szeretne lenni, viszont a felvételi követelmények sikeres teljesítéséhez még nem rendelkezik elegendő tudással, akkor lehetőséget biztosítsanak számára a sikeres felvételihez egyetemi felkészítő kurzusok segítségével. Ezek általában egyéves képzések, aminek a végére nem csak a felvételi vizsga (pl. emelt érettségi) szintjére hozzák fel a diákokat, de lehetőséget kapnak megismerkedni az állatorvosi hivatással is, így sokan már itt felismerik, ha mégsem ezzel szeretnének majd foglalkozni, amennyiben pedig fenntartják az érdeklődésüket, a motivációik még erősödnek is [7, 36]. Számos külföldi állatorvosi fakultáson az adott területen szerzett munkatapasztalatot is előírják jelentkezési feltételként, azonban ez sok diáknak további nehézséget okoz, mivel kapcsolatok hiányában nehezen szervezik meg, ill. kevés a fizetett lehetőség [7, 8].

A pályaválasztással kapcsolatban elméletileg minden érdeklődő diáknak megvan a lehetősége tájékozódni középiskolai tanáraitól is, de a nemzetközi példák azt mutatják, hogy sokszor kevés a tényleges segítség, a kézhez kapott információ, hiába lehetnének nagyon hasznosak a megfelelően megtervezett pályaorientációt segítő programok [37]. Ugyan az egyes középiskolák jellemzően tartanak a továbbtanulási lehetőségekkel kapcsolatos tájékoztató rendezvényeket, ahol az egyes hivatások képviselői, ill. a felsőoktatási intézmények bemutatkozhatnak, de ezeken sokszor kevés az érdeklődő diák [4, 7]. Ezt alátámasztja a jelen felmérésünk eredménye is, mert a válaszadó első éves állatorvostan-hallgatók közül a legkevésbé a középiskolai tájékoztatókon informálódtak a továbbtanulási lehetőségekről, de a résztvevők ezen „szakmai napok” hasznosságát már pozitívabban ítélték meg. Ehhez szorosan kapcsolódnak az egyetemi programok, mint a szakterület specifikus nyári táborok, intézményesített „job shadowing” lehetőségek és a nyílt napok, ahol érdemes nagy hangsúlyt fektetni a diákelőadásokra [4, 7]. Saját eredményeink is azt mutatják, hogy a személyes részvétellel történő információcsere, tapasztalatszerzés nagyon hatékony, mert bár a válaszadó magyar állatorvostan-hallgatóknak csak kevesebb mint fele vett részt az egyetemi nyílt napon és az Educatio kiállításon, de akik megjelentek, azok nagyon hasznosnak ítélték meg ezeket rendezvényeket. Az egyetemi tanulmányi osztállyal való személyes kommunikáció szintén pozitív megítélést kapott a felvett első éves hallgatók részéről.

Az egyetemi nyílt napon és az Educatio kiállításon megjelentek nagyon hasznosnak ítélték meg ezeket rendezvényeket

KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

*A Marek József-
ösztöndíjat a
haszonállat-gyógyászat
és az étel-miszerlanc-
biztonság iránt
elkötelezett hallgatók
számára hirdették meg*

*Az Egyetemre
beiratkozó első éves
hallgatók motivációját
minden évben méri*

A 2016 és 2020 között az Állatorvostudományi Egyetemre beiratkozott első éves diákok közül a legnagyobb számban Budapestről, ill. Pest vármegyéből érkeztek, utána pedig az egyetemvárosok, kulturális központok környékéről származtak a legtöbben. Ez alapján feltételezhetjük, hogy az állatorvosképzésre elsősorban az ún. „elit gimnáziumok” tanulói kerülnek be, míg a mezőgazdasággal, az állattenyésztéssel szorosabb kapcsolatban lévő, kisebb településekről származó, a haszonállattartás iránt jellemzően nagyobb érdeklődést mutató diákok bekerülési esélyei – az elérhető oktatás színvonalbeli különbségei miatt – rosszabbak. Ez különösen aggasztó lehet, ha figyelembe vesszük a szakterületi hiányokat. Ennek a problémának az orvoslására az Állatorvostudományi Egyetem 2021-től meghirdette a Marek József-ösztöndíjat, amelyet a haszonállat-gyógyászati és az étel-miszerlanc-biztonsági állatorvosi munka iránt elkötelezett hallgatók vehetnek igénybe.

Ezen kívül megfontolandó lehet a jövőben olyan hosszabb felvételi előkészítő kurzusok elindítása is, amelyre olyan érettségizett diákok jelentkezhetnek, akik nem feleltek meg a felvételi tanulmányi követelményeinek, de motiváltak, hogy állatorvosok legyenek. Egy ilyen, pl. egy éves kurzus alatt megfelelően felkészíthetők a diákok a felvételi tárgyakból, emellett szakmai tárgyak keretei között bemutathatjuk nekik az állatorvosi munkát a mindennapokban, továbbá megismerhetik a szakterületek széles spektrumát.

Az állatorvosi hivatásnak a középiskolásokkal történő minél előbbi megismertetése, a minél hatékonyabb személyes információátadásra és tapasztalatszerzésre hasznos eszköz lehet a tanulmányi versenyek, programok szervezése is. Ennek tudatában indult el az Állatorvostudományi Egyetemen az Országos Állategészségügyi Verseny, amelyet 2017 óta minden évben megrendeznek az állatorvostan hallgatók. A rendezvény keretei között középiskolás diákok mérhetik össze a tudásukat és a kreativitásukat, közben pedig rengeteget tanulhatnak az állatorvosi hivatásról és a különböző állatfajokról. A verseny sikeressége alapján a jövőben érdemes lenne megfontolni korai, pályaválasztási tanácsadást, szakmai napok, nyári gyerektáborok tartása).

Az Állatorvostudományi Egyetemre beiratkozó első éves hallgatók motivációját minden évben mérjük, és a válaszok értékelését a jövőben is célszerű lenne rendszeresen elvégezni, hogy a főbb trendeket, változásokat tudjuk azonosítani és időben tudjunk reagálni. Ezen túlmenően célszerű lenne minden évfolyam motivációját is felmérni, hogy lássuk a tanulmányok előrehaladtával bekövetkezett motivációs változásokat a hallgatóknál. A minőségbiztosítás részeként elkezdtük felmérni az egyetemről kiiratkozó hallgatók körében is a kiiratkozásuk okait, amiket össze tudunk majd hasonlítani a beiratkozáskori motivációikkal, elvárásaikkal.

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS

Hálásak vagyunk HORVÁTHNÉ CSAPÓ TÍMEA osztályvezető asszonynak és BALOGH KRISZTINA tanszéki előadónak a kérdőívek összegyűjtésében és feldolgozásában nyújtott nélkülözhetetlen segítségükért.

IRODALOM

1. Krishna B, Sharma G, Harilal R, Suresh J (2017) Relationship between achievement motivation and risk preference with career preferences of veterinary students in Andhra Pradesh. *Int J Sci Environ Technol* 6:1985–1988. <https://doi.org/10.4314/gjpas.v10i1.16356>
2. Haase H, Lautenschläger A (2011) Career Choice Motivations of University Students. *Int J Bus Adm* 2:2. <https://doi.org/10.5430/ijba.v2n1p2>
3. Cake MA, Mansfield CF, McArthur ML, Zaki S, Matthew SM (2019) An Exploration of the Career Motivations Stated by Early-Career Veterinarians in Australia. *J Vet Med Educ* 46:545–554. <https://doi.org/10.3138/jvme.0717-093r>
4. Fizer D (2013) Factors Affecting Career Choices of College Students Enrolled in Agriculture. The University of Tennessee, Martin. <https://www.studocu.com/ph/document/western-philippines-university/statistics/fizer-research-project-final/27999977>

5. Morgan C, Isaac JD, Sansone C (2001) The Role of Interest in Understanding the Career Choices of Female and Male College Students. *Sex Roles* 44:295–320. <https://doi.org/10.1023/A:1010929600004>
6. Andrews FM (2009) Veterinary schools' admission in the United Kingdom: attracting students to veterinary careers to meet the expanding needs of the profession and of global society. *Rev Sci Tech OIE* 28:699–707. <https://doi.org/10.20506/rst.28.2.1919>
7. Robinson D, Munro M, Baldwin S, Pollard E (2007) Gateways to The Veterinary Profession: Perceptions of Veterinary Careers. IES, Brighton. <https://www.employment-studies.co.uk/system/files/resources/files/443.pdf>
8. Aschbacher PR, Li E, Roth EJ (2009) Is science me? High school students' identities, participation and aspirations in science, engineering, and medicine. *J Res Sci Teach* 47:564–582. <https://doi.org/10.1002/tea.20353>
9. Sans P, Mounier L, Bénet J-J, Lijour B (2011) The Motivations and Practice-Area Interests of First-Year French Veterinary Students (2005–2008). *J Vet Med Educ* 38:199–207. <https://doi.org/10.3138/jvme.38.2.199>
10. Serpell JA (2005) Factors Influencing Veterinary Students' Career Choices and Attitudes to Animals. *J Vet Med Educ* 32:491–496. <https://doi.org/10.3138/jvme.32.4.491>
11. Cake M, McArthur ML, Mansfield CF, Zaki S, Carboneau K, Matthew SM (2020) Challenging identity: development of a measure of veterinary career motivations. *Vet Rec* 186:386–386. <https://doi.org/10.1136/vr.105510>
12. Sprecher DJ (2004) Insights into the Future Generation of Veterinarians: Perspectives Gained From the 13- and 14-Year-Olds Who Attended Michigan State University's Veterinary Camp, and Conclusions about Our Obligations. *J Vet Med Educ* 31:199–202. <https://doi.org/10.3138/jvme.31.3.199>
13. Girasek (2006) Orvosok pályaválasztása. Eötvös Lóránd Társadalomtudományi Kar, Budapest. https://www.mondi.girasek.hu/Girasek_Edmund_Zarodolgozat.pdf
14. Bagdy E, Mogorósy Cs (1988) Quo vadis medicus? Pályamotiváció alakulása az orvosegyetemi képzés során. *Medicus Universalis* 1:5–8
15. Molnár R, Molnár P (2002) Az orvosi pályaszocializáció. *Lege Artis Med* 12:250–254
16. Molnár P, Csabai M, Csórsz I (2003) Orvosi professzionalizáció és magatartástudomány. *Magyar Tudomány* 48:1391–1400
17. Gyórfy Z, Susánszky A, Szántó Z, Susánszky É (2017) Az orvosi pályaválasztás átalakulása – Mit mutatnak a terepmunka-tapasztalataink? *Metszetek* 6:5–21. <https://doi.org/10.18392/metsz/2017/3/6>
18. Gąsiorowski J, Rudowicz E, Safranow K (2015) Motivation towards medical career choice and future career plans of Polish medical students. *Adv in Health Sci Educ* 20:709–725. <https://doi.org/10.1007/s10459-014-9560-2>
19. Makarova E, Aeschlimann B, Herzog W (2019) The Gender Gap in STEM Fields: The Impact of the Gender Stereotype of Math and Science on Secondary Students' Career Aspirations. *Front Educ* 4:60. <https://doi.org/10.3389/educ.2019.00060>
20. Alexopoulos AN, Paolucci P, Sotiriou SA, Bogner FX, Dorigo T, Fedi M, Menasce D, Michelotto M, Paoletti S, Scianitti F (2021) The colours of the Higgs boson: a study in creativity and science motivation among high-school students in Italy. *Smart Learn Environ* 8:1–23. <https://doi.org/10.1186/s40561-021-00169-4>
21. Fontanini C (2011) What are the motivations that steer women and men towards a career in veterinary medicine? In: Unesco Chair in Gender Equality and Women's Empowerment, Université de Chypre, Nicosie, 22-23 octobre 2010. UNESCO, Nicosie, Cyprus, pp 117–127
22. Tomlin JL, Brodbelt DC, May SA (2010) Influences on the decision to study veterinary medicine: variation with sex and background. *Vet Rec* 166:744–748. <https://doi.org/10.1136/vr.b4834>
23. Martin F, Ruby K, Farnum J (2003) Importance of the Human-Animal Bond for Pre-Veterinary, First-Year, and Fourth-Year Veterinary Students in Relation to Their Career Choice. *J Vet Med Educ* 30:67–72. <https://doi.org/10.3138/jvme.30.1.67>
24. Kiran F, Irum S, Zahoor A (2021) Identification of Career Choice Motivations in Medical Students and its Association with Academic Performance and Gender; a case control study. *Pak Armed Forces Med J* 71:962–65. <https://doi.org/10.51253/pafmj.v71i3.5531>
25. Edemeka DBU, Ajagbonna OP (2004) Career motivation and specialty choice of veterinary medical students at Usmanu Danfodiyo University, Sokoto, Nigeria. *Glo Jnl Pure Appl Sci*, 10:43–45. <https://doi.org/10.4314/gjpas.v10i1.16356>
26. Siddiky MR, Akter S (2021) The students' career choice and job preparedness strategies: A social environmental perspective. *Int J Eval Res Educ* 10:421–431. <https://doi.org/10.11591/ijere.v10i2.21086>
27. Payne E, Cobb K, Oldham J, Remnant J (2021) Attitudes of UK veterinary students towards careers in the production animal sector: A mixed methods approach. *Vet Rec* 189:e455. <https://doi.org/10.1002/vetr.455>
28. Villarroel A, McDonald SR, Walker WL, Kaiser L, Dewell RD, Dewell GA (2010) A survey of reasons why veterinarians enter rural veterinary practice in the United States. *J Am Vet Med Assoc* 236:849–857. <https://doi.org/10.2460/javma.236.8.849>
29. Kostelnik K, Lotz F, Sötje L, Heuwieser W (2010) Feminization of the veterinary profession and the shortage of food supply veterinarians. *Tierarztl Prax Ausg G Grosstiere Nutztiere* 38:156–164
30. Jelinski MD, Campbell JR, Naylor JM, Lawson KL, Derksen D (2008) Factors affecting the career path choices of graduates at the Western College of Veterinary Medicine. *Can Vet J* 49:161–166
31. Woloschuk W, Wright B, McLaughlin K (2011) Debiasing the hidden curriculum: academic equality among medical specialties. *Can Fam Physician* 57:e26–30
32. Ibrahim M, Fanshawe A, Patel V, Goswami K, Chilvers G, Ting M, Pilavakis Y, Rao C, Athanasiou T (2014) What factors influence British medical students' career intentions? *Medical Teacher* 36:1064–1072. <https://doi.org/10.3109/0142159X.2014.923560>
33. Horváth L, Bendzsel D, Ózsvári L (2021) Az állatorvos-társadalom nemi összetételének változása és annak hatása az állatorvosi hivatásra Magyarországon. *Magy Állatorvosok Lapja* 143:479–496.
34. Hafeez A, Shah SMH (2016) Gender Differences In Determinants Of Medical Career Choice. *Pak J Gend Stud* 13:1–21. <https://doi.org/10.46568/pjgs.v13i1.179>
35. McHarg IL, Margulis L, Corner J, Hawthorne B (2007) *Ian McHarg: conversations with students: dwelling in nature*. Princeton Architectural Press, New York, NY
36. Payne R (2007) Encouraging student diversity: a new gateway to veterinary medicine. In *Pract* 29:356–359. <https://doi.org/10.1136/inpract.29.6.356>
37. Akhter N, Ali MS, Siddique M, Abbas R (2021) Exploring the Role and Importance of Career Counselling in Developing Awareness of Graduate Students' Career Choices during Covid 19. *Multicult Educ* 7:603–615. <https://doi.org/10.5281/ZENODO.5828067>

Közlésre érke.: 2023. jún. 6.